

Atlas van innoverende melkveehouderij Veehouders met open vizier

Eigenzinnigheid is niet altijd makkelijk, maar loont wel. Die gedachte komt boven na lezing van de 'Atlas van innoverende melkveehouderij'. Het boek portretteert een vijftiental melkveehouders die elk een eigen en vernieuwende koers varen in de richting van grotere duurzaamheid.

Tonny en André Mulder in Zwolle wilden bij hun bedrijfsvoering niet langer afhankelijk zijn van mengvoerbedrijven, fokkerij-organisaties en banken. In 1996 stapten ze daarom over naar een biologische bedrijfsvoering. Zelfverbouwde voederbieten en triticale vervingen de maïs, en het krachtvoer werd drastisch teruggebracht. Tonny verkoopt vlees aan huis van 13 koeien en enkele jonge stieren. Voor een goede vlees- en melkwaliteit fokken ze ze met Brown Swiss-stieren.

André werkt zo'n 55 uur per week. Een dag in de week besteedt hij aan het vergaren of verspreiden van kennis want, zegt hij, "door ervaring leer je heel veel, maar bezinnen is minstens zo belangrijk." Bij de bedrijfsvoering is de natuur altijd zijn eerste invalshoek en hij heeft ervaren dat hij makkelijker is gaan boeren naarmate hij het gangbare denken makkelijker kon loslaten. Anneke en Jan Eggink uit Laren brengen 'KISS' in praktijk: 'Keep It Short and Simple'. Ze sturen hun veehouderijbedrijf aan vanuit drie doelstellingen: schoon produceren, een lange adem hebben en een goed inkomen halen. Ze voeren alleen nog maar een eiwitarm gras-rantsoen, aangevuld met zo min mogelijk krachtvoer. De conditie van de bodem – het grasland wordt al jaren niet meer gescheurd – heeft hun volledige aandacht. Beiden besteden ze veel tijd aan kennisvergroting, kennisuitwisseling en externe contacten.

Geen kuddedieren

De Mulders en de Egginks zijn twee van de vijftien veehouders die in de Atlas uitvoerig in beeld worden gebracht. Elk van hen boert eigengereid en vanuit een zelfgekozen invalshoek. Voor Tonny en André is dat het streven naar onafhankelijkheid en autonomie, voor Jan en Anneke een schone productie op land met een goede bodemstructuur en –vruchtbaarheid. Andere veehouders maken compost, kruisen koeienrassen, telen zelf hun krachtvoer of doen aan waterbeheersing op hun land. De beschrijvingen van hun situatie en aanpak worden aangevuld met die van collega-veehouders, met technische en economische kengetallen, met mogelijke obstakels voor opschaling en met commentaar van Wageningse deskundigen.

Uit de interviews spreekt bevoegenheid voor hun werk, een onderzoekende houding – "Ik luister altijd goed naar advie-

zen van voorlichters. Maar daarna doe ik wel precies het tegenovergestelde" – lef en daadkracht. "Boeren zijn kuddedieren en durven niet af te wijken van het gangbare, zoals de ligboxenstal, Holsteins, verfijnde mineralenaangifte," zegt één van hen. Dat geldt in elk geval niet voor de boeren in de 'Atlas van innoverende melkveehouders'. Want elk van hen vaart een eigen koers, vanuit bevoegenheid met het boeren en met een eigen, inspirerende, visie op de verduurzaming van de Nederlandse veehouderij.

Onderwijs

Hoe kunnen veehouderijleerlingen in het groene onderwijs profiteren van de kennis, de uiteenlopende ervaringen en de eigenzinnigheid van de geportretteerde voorlopers in de veehouderij? Frank Post, docent veehouderij mbo Meppel van AOC Terra, vindt dat de interviews in de Atlas mooie eyeopeners zijn voor zijn veehouderijleerlingen. De verhalen zijn voldoende toegankelijk, vindt hij, en hij gebruikt ze in zijn lessen om veehouderijthema's aan te snijden. "Het zijn waardevolle voorbeelden, en de verhalen spreken de jongens enorm aan. Ze kunnen een aanzet geven tot veel discussies in de lessen." De theoretische commentaren uit de Atlas vindt hij te hoog gegrepen en die gebruikt hij dus niet. Een nadeel is dat de harde indicatoren bij de interviews uit 2003 dateren en dus al achterhaald zijn. Want, zegt hij: "Ecologische duurzaamheid in de veehouderij is alleen mogelijk wanneer eerst aan de criteria voor economische en sociale duurzaamheid is voldaan."

De 'Atlas van innoverende melkveehouderij' is te bestellen bij Anita Wolsing van de Animal Sciences Group van Wageningen UR, tel. 0320 293307 of e-mail anita.wolsing@wur.nl. Hij kost 25 euro inclusief btw en verzendkosten. □